

ПРО ВПЛИВ ЧАСТОК НА ПРОСОДІЮ НІМЕЦЬКОГО МОВЛЕННЯ

Никифоренко Ірина

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Abstract

The article deals with the study of German modal particles in dialogical speech and studies their influence on prosody. The study also determines the basic system of prosodic organisation of utterances which contain particles; establishes the differential signs of the utterances' prosody. Authentic German speech cannot be imagined without the application of particles, which are used by native speakers in communication due to its communicative universality.

Keywords: particles, dialogical speech, prosody, pragmatics.

Сучасна лінгвістика виявляє великий інтерес до питань міжособистісної комунікації, її структури та системи, її функціонування, тож повністю природною виявляється необхідність виявлення та опису її складових елементів, які в процесі взаємодії з іншими чинниками як лінгвістичного, так і екстралінгвістичного характеру, є її рушійною силою.

В лінгвістиці початку ХХІ століття стали приділяти особливу увагу питанням, пов'язаним з комунікативно-прагматичним підходом до вивчення мовленнєвих одиниць в їх реальному функціонуванні в мовленні. Характерною особливістю німецького розмовного мовлення, зокрема діалогічного, є частки, які слугують для вираження емоцій та суб'єктивного ставлення до змісту висловлення. Вживання часток у процесі комунікації типове, бо вони надають мові емоційного забарвлення, жвавості й неповторного колориту природного спілкування [1, с. 23; 3, с. 14]. Це засвідчує актуальність вибраної теми.

Загальновідомо, що система часток німецької мови досить розгалужена. Однак, як показує наше дослідження, їх вплив на просодичне оформлення та

прагматичні встанови висловлювання у діалозі недостатньо розроблено, тому проведене дослідження за своєю проблематикою є своєчасним.

Застосувавши комплексний підхід до вивчення як зовнішніх, так і внутрішніх ознак своєрідної звукової анатомії висловлення, було встановлено, що висловлення з частками для кожного комунікативного типу на рівні сприйняття виявляють специфіку своєї просодичної організації з різним кількісним співвідношенням акустично сприйманих ознак.

Особливості функціонування часток завжди пов'язані з обставинами спілкування та відображенням позиції його учасників [4, с. 46]. Оскільки діалог – це повноцінна підсистема комунікації, яка представляє діяльність адресанта й адресата і містить сукупність мовленнєвих засобів та екстралінгвістичних факторів, обраних і скомбінованих для оптимального досягнення комунікативних завдань, то його можна розглядати як адекватний рівень для повного й детального опису часток.

Висока частотність часток у діалогічному мовленні пояснюється їх комунікативною універсальністю, причому для носіїв мови процес вибору та вживання часток є автоматизованим і не залежним ані від соціального положення, ані від рівня освіченості мовця, натомість він завжди зумовлений ситуаційно [1, с. 128]. Частки допомагають реалізувати цілі та наміри мовця, емоційну оцінку змісту висловлювання [2, с. 4]. Окрім цього, при здійсненні своїх функцій частки взаємодіють не лише з лексичним складом усього висловлювання, але й з його просодичним оформленням.

Об'єктом нашого дослідження є діалогічні єдності, до складу яких входять висловлювання з частками. Предметом дослідження було обрано просодію висловлювань діалогічного мовлення, проаналізовану з урахуванням впливу на неї часток.

Матеріалом дослідження послужили записи автентичних діалогів носіїв німецької мови. З усієї кількості висловлювань детально досліджено й проаналізовано 598 висловлювань основних комунікативних типів (45 % оповідальних, 38 % питальних і 17 % спонукальних).

Результати аудиторського аналізу дають підставу стверджувати, що акустичні ознаки висоти мелодії, гучність і темп висловлювань з частками для всіх комунікативних типів у сучасному німецькому мовленні на рівні сприйняття є їх відмітними ознаками [5, с. 12].

Проведене комплексне експериментально-фонетичне дослідження дало можливість визначити основні закономірності просодичної організації висловлювань, що містять частки; встановити диференційні ознаки просодії названих висловлювань; простежити кореляцію між частками, просодією та прагматичною установкою висловлювань у залежності від їх комунікативного типу.

Отже, отримані в ході проведення експерименту результати аналізу висловлювань з частками підтверджують висунуту нами гіпотезу про існування цілої низки частотних, динамічних і темпоральних характеристик, що служать для опису просодичної організації та диференціації висловлювань різних комунікативних типів у діалогічному мовленні. Частки акумулюють у собі суб'єктивно-модальні значення висловлювань та детермінують, таким чином, вживання лексичних, граматичних, синтаксичних і просодичних засобів для експлікації певних значень і формування діалогічного спілкування.

Література

1. Егоршина Е.Е. (1997). Прагмалингвистические особенности лексических усилителей в современном немецком языке: Автореферат дис. канд. филол. наук: 10.02.04, Пятигорский государственный университет.
2. Heggelung K.T. (2001). Zur Bedeutung der deutschen Modalpartikeln in Gesprächen unter besonderer Berücksichtigung der Sprechakttheorie und der DaF-Perspektive. *Linguistik online*, 9.
3. Weydt H. (2010). Abtnnungspartikel und andere Disponible. In: Harden Th., Hentschel E., 40 Jahre Partikelforschung, Tübingen: Stauffenburgverlag, S. 11-32.
4. Kresi M., Batni M. (2016). Modalpartikeln. Deutsch im Vergleich mit dem Kroatischen und Englischen. *Deutsch als Fremdsprache. Zeitschrift zur Theorie und Praxis des Faches DaF* 1, Leipzig: Erich-Schmidt-Verlag, S. 45-54.

5. Verbitskaja T., Kulina I., Nikiforenko I. (2012). Modalpartikeln bei der Entwicklung der deutschen diskursiven Kompetenz: методична розробка до практичного курсу німецької мови для студентів 2-го та 3-го курсів факультету романо-германської філології, Одеса: Атлант.